

2345

הכנסת
לדלינת ישראל

פ.ד.

פרוטוקול מס. 9 / ג

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', א' בטבת תשי"ח - 24.12.57, בטעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- ר. הקטין
- ב"צ הרצל
- פ. זוארץ
- י. יסעיהו
- י. כמיס
- ט. כפרי
- ר. צברי
- ד. נצר
- י. ניצני

מוזמנים: - נציגי ביה"ט לרפואה ולרפואת שיניים

- פרופ' מ. רהמילביץ - דיקן
- ד"ר מ. פריבס - דיקן משנה
- ד"ר א. סקי - מנהל ביה"ס לר"ט
- ד"ר י. מיכמן - מנהל הקליניקה האוניברסיטאית לר"ט

נציגי הסתדרות רופאי השיניים בישראל:

- ד"ר אידלס חנא-אליעזר
- ד"ר בן-בסט נחמן
- ד"ר גרונמן קורט
- ד"ר פקל ארנסט
- ד"ר גרוטמן אלכסנדר
- ד"ר לפידוח יוסף

- מר דגן - סגן המנהל הכללי של משרד הבריאות
- מר נעמן - היועץ המשפטי של משרד הבריאות
- מר רוזנטל - מטעם משרד המשפטים

מר ברסלע - המנהל הכללי של משרד הסעד

ד"ר לוטן - מנהל המוסד הביטוח הלאומי

סדר-היום: (א) בעיית מרפאי הוויניטים;
(ב) בעיית הקיצבה לזקנים שמעל גיל הפנסיה.

היו"ר ר. הקטיג:

אני אפתח את הישיבה במקום יושב-ראש הוועדה
חבר הכנסת ארם. אני מבקשת בזה את סליחתכם
על האיחור שחל בפתיחת הישיבה עקב איחורו של היושב-ראש.

אנחנו עומדים עדיין באותו פרק - חוק לחיקון
פקודת מרפאי-הסיניים. אנחנו מעוניינים בעקבות כל מיני פניות והצעות
שהובאו בפנינו במשך זמן זה - לטמוע מנציגי האוניברסיטה על השתלמותם של
מרפאי-הסיניים בכדי לחקן את החוק על מנת לאפשר למרפאי הסיניים לעסוק
במקצוע.

אני מבינה שיושבים כאן לא רק נציגי האוניברסיטה,
אלא גם נציגי הסתדרות רופאי הסיניים.

פרופ' רחמילביץ:

אני יכול לומר מבחינה כללית, שיש פה שני
אספקטים: אספקט פרוצדורלי ואספקט טכני;
או שיש הוראה או לחת להטלים הוראה למספר גדול של אנשים. אני אומר, כי
זה פוגע בעקרון היסודי של ההוראה עצמה. ההוראה המודרנית היום מבוססת
על מספר מצומצם של רופאים המקבלים הדרכה, לימוד יסודי, טיפול אישי
אינדיבידואלי של מספר מורים כדי לתת להם הדרכה מתאימה. בכדי לקבל
מספר גדול, בלתי צפוי, של רופאים, הרי דבר זה פוגע בטיטה הזו.

אנחנו קבלנו השנה 18 רופאי סיניים במחזור
אחד. בית-הספר היום, אשר הוא בעצם התחלתי, קבל רופאים אלה על מנת להכשירם
ולתת להם החמחות ראויה לשמה.

יחכן והדגש כאן, באופן מיוחד, הוא לא
לתת הכשרה המונית; מי שלומד, לומד, ע"י הרצאות וכו". אולם אצלנו
הדגש היום הוא על האיכות. בזכות השיטה הזו בית הספר לרפואה הגיע
וזכה להישגים; הוא זכה לכך רק ע"י הטיפול שלנו אותו אמרתי קודם לכן.

כמות גדולה או מספר גדול של אנשים אשר
צריך באיזו צורה שהיא להטלים את ההוראה - זה פוגע ביעילות ההוראה
ואמטרוח הביצוע אינה טובה. הגיעו אלינו עכשיו עולים מאירופה -
מרומניה, פולניה ועוד. לעולים אלה אנחנו עושים מאמצים עליונים על
מנת להכניסם לבזח ספרנו. היו 9 קנדיהטים - לאושרנו לא היו יותר - אותם
קבלנו למרות שזדענו כי זוהי מעמטה יוצאת מן הכלל שזכלה לפגוע באיכות
ורמת ההוראה.

אני מסכם ואומר, כי אנו שמים את הדגש בהכשרה
מקצועית והחמחות כל מחלמד באופן אישי ואינדיבידואלי. ההוראה עומדת על
הגובה.

ב"צ הראל:

אם כי אני במידה מסויימת שותף לדעתו של
פרופ' רחמילביץ, הרי רצוני לעורר שיקול

דעת רציני בטאלה זו.

מצב הדברים הוא כזה: בקריאה הראשונה של
הכנסת עבר החוק לחיקון פקודת מרפאי הסיניים ברוב קולות - לאפשר לאנשים
לעבוד בעבודת רפואי-סיניים. באיזו צורה לאפשר להם? - רק ע"י בחינות.
אולם, אנחנו יודעים מה זאת אומרת בחינות. בלי לימודים ובלי הכנה
חיאויטית יהיה זה לרעת בריאות העם.

הנני חרד למצב זה. אנו עומדים בפני מצב
אשר עשרות אנשים יעסקו ברפואי סיניים ללא כל הכנה תיאורטית. אנשים אלה
יועזים כי הם עסקו במקצוע זה 20-25 שנה, ובכל זאת אני חרד מפניהם.

רצוני להעיר בזה את חשומי לבם של אנשי האוניברסיטה: בדיונים שהיו לנו לפני הקריאה הראשונה בכנסת, שמענו את פרופ' ורטהיים, פרופ' ורטהיים השמייע דברי טעם, ולי נדמה שהוא שכנע כמה חברי. אולם, למרות כל זה, תיקון החוק עבר בקריאה ראשונה, ואני מעריך מה שאמר, בזמנו, הדיקן.

עתה, עומד החוק בפני הוועדה והוא עלול להחקבל, בלי שינויים, גם בקריאה שניה ושלישית. לכן אני שואל: האם לא נכון יותר ללכת לקומפרומיזם מסויים? כלומר, לתת השכלה תיאורטית לאותם עטרות, ועטרות רבות, ואף להתחשב עם העמיד לבוא, באלה אשר יבואו לארץ. הרי זהו חוק אשר יטמט לאורך ימים.

מצאתי לנכון להציע בישיבת ועדה זו, שכל אותם מרפאי הסינייים שבאו ארצה ילמדו, או שתינתן להם אפשרות לל לימודים - אני הצעתי לימודים במסך שנתיים - בכדי שיוכלו לעמוד אחרי לימודים תיאורטיים מקוצרים בפני בחינה, ואולי הבוחנים יהיו אותם המורים אשר ילמדו אותם. אני הצעתי שהבחינה תהיינה ע"י האוניברסיטה ולא ע"י משרד הבריאות. כלומר, האוניברסיטה תקבל עליה את ארגון הלימודים. אני בטוח שבריאות העם קרובה לאנשי האוניברסיטה. ראוי היה שנציגי האוניברסיטה יטקלו היטב אם התשובה שלילית שתינתן על ידם לא תגרום למצב יותר קשה. ולכן אני מציע שלא תגידו לאו; אם תגידו כן - מוטב.

היו"ר מ. ארמ:

רצוני שתדעו שיש כאן דעות שונות בענין זה. כולם חרדים למצב. אנו מחלבים בטאלה: כיצד להבטיח רמה נאותה לריפוי סינייים. הדבר איננו פשוט כל עיקר. גם אלה שמצדדים בהקלות, חייבים לראות את האספקט המציאותי בו אנו נחונים.

ד. נאר:

שמענו כאן את דיקן האוניברסיטה והעמדת הבעיה של מרפאי הסינייים ע"י חבר הכנסת הראל. בעקבות דברי חבר הכנסת הראל רצוני להוסיף: המציאות המיוחדת שלנו מחבטת בכל מיני מקצועות אחרים. העליה הביאה עמה אנטייה בלתי-מקצועיים, ובכל זאת מצאנו דרך כיצד להקנות להם דעת על מנת שימשיכו לעסוק במקצועם.

כולנו, חברי הוועדה הזו, ברעה כי נחוצה השכלה למרפאי הסינייים. לכן הייתי רוצה לשמוע מפי נציגי האוניברסיטה: האם נראית אפשרות לנציגי האוניברסיטה, לתת לאנשים אשר עסקו ברחואת הסינייים הכנה מספקת? האם ישנה אפשרות ללכת בכיוון זה?

פרופ' רחמילביץ:

חבר הכנסת הראל אמר, בין היתר, כי קל להגיד לא; בכוונתי היה להגיד, שקשה להגיד הן.

ד"ר מ. פריבט:

נכון אמר חבר הכנסת הראל, שכאילו האוניברסיטה דואגת לבריאות העם. אכן היא דואגת לבריאות העם, ולדעתנו - עם כל הכבוד לוועדת השירותים ולחברי הכנסת - הכנסת עתה עוול גדול בהצבעתה על החוק.

קשה להיכנס לבעיה הזו כשם שקשה להיכנס לבעיה טיקום המדעי של הקבוצה הזו.

בית הספר לרחואת סינייים לא קם מתוך כך שהיה צורך ברופאי סינייים בארץ. מספרם של רופאי הסינייים בארץ הוא גדול מאד, וההוכחה על כך תבוא העובדה הבאה: בסנה האחרונה עלו ארצה 100 רופאי-סינייים. 20% מהם מצאו עבודה, ואילו יותר 80% - לא מצאו. עובדה שאין אורך ברוטאי-סינייים בארץ.

לצערנו, אין מטרות של רופאי שיניים. מלב"ן, "הדסה", קופ"ח ועוד, - כל המוסדות הללו אינם מעסיקים רופאי שיניים, וכך הם נאלצים לעבוד באופן פרטי. פתחנו את בית-הספר רק מחוץ דאגה לאיכות ולא לכמות. ולכן הגבלנו את עצמנו וקבענו את המספר של 15 איש, ואמרנו כי מהם אולי חצא הגישה הנכונה בארץ.

ישנם בארץ 4000 רופאי-שיניים.

מדי שנה בטנה אנו מחלבים בקטיים רבים בקבלת מועמדים לבית-הספר לרפואת שיניים. האעירים אינם הולכים לרפואת שיניים. הם אינם הולכים לרפואה זו מחוץ כך שאנחנו העמדנו חנאים קטים. קבענו כי צריך ללמוד שש שנים. אכן זהו קרבן גדול מצד אציר שלומד. מכל מקום, ישנה רוויה ברפואת שיניים. לכן הם אינם בוחרים ברפואה זו.

אם אנחנו צריכים לדאוג לסיקום האנשים הללו, הרי חברי הוועדה מעמידים אותנו במצב קשה מאד. כי מהי הבעיה? - אתם זורקים את האנשים הללו לאוניברסיטה, ואומרים לנו להסכם לאנשים מדעיים.

רצוני לספר לכם על מקרים שקרו אצלנו:

טרבנו לקבל לאוניברסיטה סטודנטים ישראליים. היה סטודנט אחד אשר הצליח יפה מאד באוניברסיטה של ברן, בשווייץ, וגם אז לא יכולנו לקבלו. סטודנט זה התרה בנו, ואמר: אסע לפולין ומסם אחזור ארצה, ואז תקבלו אותי וחקלטו אותי בחור עולה. אכן קלטנו את העולים מפולין, מאחד עד האחרון. גם פה אנחנו סבורים שאין לנו צורך בכל כך הרבה רופאים. הסטודנטים למדו שש שנה, שנתיים, שלוש, - אנו מהוייבים לקלוט אותם.

ועתה, אשר לאנשים עליהם מדובר כאן, איזו

הטכלה אני צריך לחת להם? - כימיה, כימיה-פיזיקלית, ביולוגיה וכו'? וכיבד אכניס איש בעל משפחה למעבדה? הרי מובן מאליו שהאעירים הלומדים לרפואת שיניים, כשיראו את כל זה, יברחו. ואז ישאלו, ובצדק, מדוע הם ילמדו 6 שנים וכו'.

בית ספר לרפואת שיניים מוכן, כמו בכל מקרה

אחר, לקבל כל בקשה להחקבל לבית הספר. אם האוניברסיטה החליט שהאנשים ילמדו במשך שלוש-ארבע שנים, או אחרת - אזי מה טוב; אבל לארגן קורס מיוחד בכדי ללמד אנשים אשר אין להם הטכלה וכו', בו בזמן שבריאות העם איננה דורשת אותם, אלא העמדה שלהם לוחצת על כך, - הרי שהקטנים הכרוכים בכך יהיו גדולים מאד.

ד"ר בן-בסט:

בעיה רצינית וקשה בתנינו. בפעם הראשונה

אנחנו נגשים לפתור השקפה אחת היוצאת מחוץ פרספקטיבה אחרת. אלה הם דברים שאין לזלזל בהם כלל ועיקר. והשקפה שניה יוצאת מחוץ פרספקטיבה של בריאות האיבור ורמת המקצוע. איך ליישב את שתי הגישות הללו? - אנחנו נצא מגישה אחת בהתחשב עם השניה, אז נוכל ליישב את שתיהן.

חברי כנסת נכבדים! גורמים שונים מנסים

להוריד את העוקץ של רופאי השיניים ע"י כך שחולים את הקולר של המאבק על ההתחרות שעלולה להיווצר. לאלה טעושים זאת אני אומר, כי מטבע הדברים אנחנו נאבקים בעד העקרונות האלה.

ציבור רופאי השיניים נלחם אך ורק למען

רמת המקצוע.

חברי כנסת נכבדים! אתם עומדים לחרוץ מטפס.

חרטו לי להביא כמה פרטים קטנים: כל פעולה רפואית הנגרמת, ואשר כתוצאה ממנה יוצא דם, נקראת ניתוח. הסם הוא רעל, והרעל ניתן אך ורק לפי הוראת רמת

אני שואל אהכם: אתם עומדים לחרוץ מי ומי יתן הוראות להשתמש בסמים מרעילים. הדברים אינם משוטטים. אנא, תרערו על זה ותגיעו למסקנה נאמנה. חוק זה אינו חוק קבוע; הוא הנו חוק "אד-הוק". הוא מטפל למען פרטים.

תרשו לי להביא כמה פרטים על אלה המתדפקים על טערי המקצוע. יושב-ראש ועדת השירותים הציבוריים, חבר הכנסת ארט, ושר הבריאות, אינם יודעים מה מספרם של אלה המתדפקים. (ב) במקור כל הזמן טוענים כי הצעת החוק הובאה בגלל האנשים אשר איחרו להגיש את בקשותיהם. על אלה שאיחרו, כביכול, טיפלה הכנסת השניה, ואז הוכח כי אף אחד מהם לא איחר את המועד. ואף זה אשר טוען כי היה חולה, התברר כי היה סיפק בידו להגיש את בקשתו.

טרם דאיתי את האנשים המבקשים. העולים החדשים הם לרוב שכניקאים, או שכניקאים מורשים. והנה, כאן רוצים לתת לאנשים אלה את אותן הזכויות הניתנות לרופאי הסינייים. זאת ועוד: האם אתם יודעים כי לפי החוק מרפאי הסינייים אינם אחראים על מעשיהם, ואילו רופאי הסינייים כן אחראים על מעשיהם. האם יתכן דבר כזה שאנשים בלתי-אחראים יעשו את אותן העבודות שאני חייב לעשות, ללא אחראיות?

יש לי הצעות קונקרטיות:

למענכם נלמען פתרון הבעיה בצורה יסודית ומעמיקה, אני מציע לבהור ועדה מבין חברי הכנסת, אשר היא תבדוק מי הם האנשים המבקשים לעסוק כמרפאי סינייים, וכן תבדוק מי הם האנשים אשר איחרו בהגשת בקשתם. (היו"ר מ. ארט: לסם כך קיים מסרד הבריאות).

(ב) אני חושב כי במקרה זה, לפי עניות דעתי, מן ההגיון היה לטמוע את הוות דעתה של מועצת הבריאות.

(ג) אני טוען כי ציבור רופאי הסינייים בישראל רוצה ומעוניין בבעייתם של האנשים הללו, מטום טרפואה איננה מלאכה, טפואה היא תורה, ותורה חייבים ללמוד. והיה, במקרה שהאונזיברסיטה חסכים - זהו שטה שלה ואנחנו איננו יכולים להיכנס לשטה לא לנו - אם היא תמצא לנכון לתת להם קרדיט או אמיסיה בסימטריים, הדני יהיה זה ענינה היא.

ד"ר אידלס: הבעיה הזו החחילה כשהיתה קבוצה בת 30 איש, ועתה נוספו גם עולים חדשים.

באיטליה, בשנת 1936, שללו את רשיונותיהם את מרפאי הסינייים מטום שהם מצאו כי הם מזיקים לבריאות הציבור, ואמרו להם ללמוד תורה זו.

והנה, כאן, אתם רוצים לתת לאנשים אלה מקצוע אשר אינו שייך להם. המקצוע של האנשים הללו הוא טכנאות סינייים. לטכנאי סינייים היה מותר לעקור שן, אולם אסור היה לו לעשות זאת במקרה שיש כאביה בטן.

ד"ר מאיר: מטעם מסרד הבריאות אנחנו צריכים להבדיל בין ארבע קבוצות: (א) 90 אנשים אשר הגישו בזמן את בקשותיהם. הוועדות טיפלו, בזמנו, בבקשותיהם והם קבלו טירוב; (ב) 16 איש קבלו רשות לגשת לבחינות, אולם הם נכשלו. קבוצה זו הגישה שוב בקשה לרשיון;

ג) הקבוצה הסליטית היא של אנשים אשר איחרו להגיש במועד את בקשותיהם. מספרם הוא 93. עברתי על כל החיקים של האנשים הללו, ומצאתי כחמשה איש אשר יכולים לקבל היחר עבודה; הקבוצה הרביעית מונה 80 איש. כולם עולים חדשים.

סך הכל הוא 300 איש המבקשים היחרי עבודה.

ד"ר סקין:
שמעתם כי 300 איש נמצאים בטער, מלבד 400 אשר קבלו, בזמנו, רטיונות. אין זאת אומרת שבטנה הבאה לא יבואו ארצה עוד רופאי סיניים.

דובר כאן על קומפרומיס.

היו"ר מ. ארם:
מהו מספר החוסכים לכל רופא-סיניים אחר?

ד"ר סקין:
רופא-סיניים אחד מדופלם ל-1800 נפש בערך. בארצות אחרות - 1 ל-5000 נפש. בארצות אירופה, באופן ממוצע, 1 ל-4000 נפש. כלומר, בישראל זה פי-שנים מאשר בארצות אירופה.

דובר על קומפרומיס. רצוני להוסיף ולומר כי אנחנו קבענו סדר מיוחד ללימוד סיניים, הרי היה זה משום שיטנה דרישה לטיפול בחולה. אנו מלמדים אותם על מנת שידעו את היסודות, מה זקוק חולה וכו'. נשאלנו מה צריך לדעת סוף סוף כדי לסחום סוף? - רופא צריך לדעת כיצד להשתמש במקרה שיש לחץ דם, מהי ולמה צריך להשתמש במספר זה, ומה חשיבות החוצאות. קומפרומיס לא צריך לעשות על חשבון בריאות העם, זאת ועוד: אם החולה הוא חולה אלרגי, הרי רופא-סיניים צריך לדעת לטפל בו היטב, כי אחרת הוא יכול לגרום לו נזק רב.

ולכן, אין זו בעיה של קומפרומיס. אי אפשר לעשות קומפרומיס על חשבון בריאות העם. העיקר הוא - לדאוג שהעם יהיה בריא.

אשר ללימודים נוספים, הרי זה תלוי בחקנון האוניברסיטה, היא יכולה לקבל את האנשים, אבל היא אינה יכולה לשנות את החקנון בטל כד.

כל מניין אנשים עולים ארצה, כשהם בגיל הרבה יותר קשיש מגיל 35 שנה, והם הנפנים להצנת חוסכים טובים בהביאם תועלת לישראל.

היו"ר מ. ארם:
אני מצטער מאד, מחכים לנו אנשים אשר הוזמנו על ידינו לבעיה אחרת, לכן אבקש סליחתכם. בעיה זו ידועה לנו, ואנו מטפלים בה לא מהירים, ואנו ממשיכים לטבח על מדוכה זו. אף אחד מאתנו אינו מעוניין על אף הלחץ, לקבוע את החוק מבלי שנסתבנע.

אני מודה לכם.
אנו נעבור לסעיף השני שבסדר-יומנו - בעיה קיצבת הזיקנה.

ב. בעיה הקצבה לזקנים שמעל גיל הפנסיה.

היו"ר מ. ארנון

בזמנו, נמגשנו עם מר לוטן ונמטר לנו על הסכם שנגמר, לפיו סודרה קצבה כוללת בעזרת משרד הביטוח. מלב"ן, הסוכנות ומשרד הסעד היו מוכנים להעמיד סכומים מסויימים כדי להבטיח חמיכה הרבה יותר גדולה לזקנים מעל גיל הפנסיה, אולם, משרד הסעד החליט לא לקבל הסדר זה. בינתיים, משרד הסעד החליט לתח הקצבות הרבה יותר מוגדלות לזקנים. העניין הזה עמד גם בזוערה הכספיים. הסכום שעמד למטרה זו היה 1.250,000 ל"י, על מנת להגדיל את הקצבה הזו.

מוועדת הכספיים משרו לי סגן שר הסעד, מר רוזנברג, יביא את ההסדר הזה גם לוועדת השירותים. בינתיים, הופצו שמועות שונות, וגם מעל דפי העיתונות קראנו על עניין זה. קראתי ב"דבר" ו"למרחב" מאות חלונות שהסדר הזה איננו מספק, וכי במקום שהסדר זה יקיף 7000 זקנים, הוא מקיף רק 2000. מסתבר, כי דבר זה ניתן לא לפי סדר קבוע ומקובל.

למחר להגיד שעניין זה הוא רציני וחשוב מאוד, כי המדובר הוא ב-3000 זקנים מקופחים.

מר ברסלע:

אני מחפלא על כי נעלם מזכרונו של היושב-ראש שמסרתי הודעה, בהתאם להודעתו של סגן השר, בוועדת הכספיים, בה נאמר כי התחלנו לשלם, כמה שלמנו ולמי שלמנו. בזמנו, המספר היה קצת יותר קטן, עכשיו הוא גדל.

לזקנים מקרי סעד אנו משלמים כך: ליחיד

27 לירות פלוס דמי ביטוח לקופת-חולים; זוג זקנים - 42 לירות פלוס 3,500 ל"י דמן בנכות. כיום, ישנם 881 זקנים בודדים ו-811 זקנים זוגיים. אלה הם זקנים שאושרו ע"י הוועדות, והם נקבעו על"י רשויות שהמציאו השכוח מאלה פרט לעולים שעלו אלינו בשנת 1956/57, פרט לאלה שהם בעלי זכויות למל"ן; פרט לחיפה שבקשה לא לשלוח לה זקנים מקרי סעד, מסוג שהיא לא רצתה בהסדר זה. מחודש נובמבר מספר הזקנים הלך וגדל.

בינתיים, העברנו ללשכות שפסיה לסאלונים,

וכל לשכה סעד מקבלת את השפטים, מעבירה אותם לוועדה המחוזית והיא מאשרת ומעבירה לאחר מכן לוועדה המרכזית.

כיצד הגענו להסדר זה? - במו"מ שניהלנו עם

הביטוח הלאומי והסוכנות היהודית, מלב"ן ומרכז השלטון המקומי, החגבשה ההצעה שארבעת הגופים - משרד הסעד, הסוכנות היהודית, מלב"ן ומרכז השלטון המקומי - יקמו את הקרן וירכיבו ועדה מבין 5 גופים - גם המוסד לביטוח לאומי בחוכם. כדי להשתמש בנסיונו של הביטוח הלאומי, אזי הפעולה צריכה היתה להיעשות באמצעות הביטוח הזה ע"י המיכון של המוסד לביטוח לאומי בתשלומים ע"י בנק הדואר. כמו כן היה מו"מ בדבר שיעור המענק. היו חלוקי דעות לגבי שיעור המענק. הסוכנות והמל"ן היו מעוניינים שהשיעור הזה יהיה בערך כשיעור קצבות הזיקנה שהמוסד לביטוח לאומי משלם. 39 ל"י ליחיד ו-58 ל"י לזוג. תשלום זה קשור עם האינדקס.

ועמדה טאלה: מה יהיה דינו של הביטוח

שאנחנו משלמים לקופת-חולים? אנחנו חשטנו שהקפיצה היא יותר מדי גדולה.

אמרנו כי במידה והסעור יגדל, יהיה לחץ יותר גדול ממקרי סעד, גם מצד אלה שלא היו מקבלים. אדם שהיה בעיריית ירושלים או חל-אביב יוותר על 18 לירות, אך הוא לא יוותר על 58 לירות. זו תהיה מהפכה גדולה לגבי התושבים. עד עכשיו המיכסות שמקבלים עולים במעברות או עולים שגרים בערים הן שונות; הם מקבלים סכומים יותר קטנים. לדעתנו, קפיצה כזו ל-38-39 ל"י היא גדולה מדי. הרי כחוצאה מכך יצטברו סכומים די ניכרים. לכן אמרנו שלא נוכל להקיף את כל הזקנים; אמרנו, נקיף פחות מסטריי. שעורים מוגדלים כאלה יביאו מיד לידי הקטנה המסחר של הזקנים שיקבלו קיצבה. אציון, כי גם המיעוטים נכללים בקיצבות אלה.

נוסף לזה, האוצר בתקציב של השנה שעברה, הביא בחשבון שתלק מהזקנים עובר מאתנו, ולכן הקטין את התקציב שלנו בסכום של 550 אלף לירות. מכיון שהסוכנות ומלב"ן אמרו כי הם אינם מחכימים לסכום שנקבע, הבאתי זאת מיד לידיעת השר. הוא אמר כי אנו לא נוכל לשלם סעור כה מוגדל. לאחר מכן הופענו במני המרכז לשלטון מקומי והסברנו את עמדתנו.

לדעתנו, האפשרות היחידה לביצוע הדבר הוא לבוא לידי הסכם מהודט.

(ב) היינו רוצים שלא תהיה כפילות, ולכן היינו רוצים שמלב"ן ימציא לנו רשימה של הזקנים שיקבלו קיצבות; להוציא את העולים החדשים ויעביר אלינו את 400 אלף הלירות אשר הסוכנות הקציבה. הסוכנות הודיעה לנו, שהיא אינה יכולה לעשות זאת כי הכסף הזה הוצא למטרות אחרות. מלב"ן אמר שהוא מוכן להיכנס למו"מ.

במידה שהוועדה יספיקו לדון בכל הבקשות, אז החיך של הזקנים יוגדל.

מר לוטנן:
אדוני היושב-ראש, אני רוצה להסלים קצת את האינפורמציה, ואני רוצה להסתמך, עד כמה שאפשר, על מסמכים כתובים. הרטו לי להגיד בראשית דברי, כי קרה אחד הדברים המזעזעים ביותר בחולדות העבודה הסוציאלית בארץ.

המוסד פנה בחודש מרץ 1955, בהצעה לדאוג לאותם הזקנים שאינם יכולים להיות מבוטחים בבטוח לאומי ע"י מחן קיצבות לאלה אשר הם מעל לגיל. במסך שנה לא קבלנו חסובה ממשרד הסעד. בזמנו, שרת העבודה הגב" גולדח מאיר, פנתה למשרד הסעד, ואז קבלנו חגובה חיובית. כעבור שנה, קויימה ישיבה במשרד, ואני אצט חלק מאותו פרוטוקול של אותה ישיבה. נחקלה החלטה לבצע את החכנית הזו, וביחס לסכום נאמר אז: "המנהל הכללי: מספיק עקרונית שלא להקטין את סכום החמיכה ולהתאים את ההוצאה לאפשרויות הקיימות ע"י מיון הזכאים לקבלת החמיכה המוגדלת. אולם, חנאי מוקדם להצלת הפעולה הוא שהגורמים השונים ימלאו את מיכסם בהתאם להצעה.

אשר לעולים החדשים, יש להתחשב במציאות המיוחדת של הזקנים המגיעים ארצה כעת, ובמיוחד העולים ממזרח אירופה, הרגילים לקבל פנסיה קבועה ודורשים זאת גם בבואם ארצה. מר ברסלע מציג לסכם את הדיון באופן עקרוני ולבחור בוועדה לקביעת הפרטים."

החלטנו כי החמיכה לא תוקטן, על כל פנים

קבלנו את הסכמת האוצר שסעור החמיכה יהיה ב-10% יותר קטן מהקיצבה של הביטוח הלאומי. על דעת כולם הוסכם, בזמנו, הדבר הזה. לישיבה זו הוגשה חכנית, והיא איפשרה חסלום במסך 10 חדשים בסנה הכספים 1957/58, החל מחודש יוני, ל-7190 יחידות. מר ברסלע אמר: 881 בודדים ו-811 זוגות, לעומת 7190, שנה היה מיועד לעשרה חדשים. זרק בחודש ספטמבר לכל היוותר היו מוכנים לשלם ל-7 חדשים בלבד, ולהרבה פחות אנשים.

גברותי ורבותי: אני חוזר על דבריו של
מר ברסלע - היו באמת ויכוחים על דבר ההסדר; נכון שמלב"ן והסוכנות
זיהודית היו מעוניינים שסעוד החסלום יהיה הרבה יותר גבוה. ב-27 ביולי
התקיימה ישיבה, ובישיבה זו ניתנה לסגן שר הסעד, מר דזונברג, ולי, סמכות
לסכם את הדיון על גודל הסכום, ואנחנו הגענו לידי הסכם אשר את חוכנו
צטרתי לכל המעוניינים, כלומר - 58 לירות, פחות הוצאות הריפוי - יקבל
ווג זקנים; ו-35 לירות, פחות הוצאות הריפוי - יקבל בודד. לידי החכם
זה הגענו יום אחד לפני צאתו של סגן שר הסעד לחוץ-לארץ. יוצא איפוא,
שהאחריות של כל התכנית הזו חלה על משרד הסעד. הסכום הכולל למטרה זו
גביע לכדי 500-600 אלף לירות לסנה.

מלב"ן והסוכנות ניסו להניע את מר ברסלע
ל-50 לירות ו-35 לירות בלי הוצאות הריפוי. אולם מר ברסלע חזר
והבטיח לחביא זאת לידיעת משרד הסעד. שר הסעד, ומובן המנהל הכללי של
משרד הסעד, לא הסכימו לתכנית שאושרה כבר קודם לכן. סלע המחלוקת לא
הייתה התביעה של הסוכנות ושל מלב"ן להגדלה שיעור הקיצבה, אלא סלע
המחלוקת הייתה, העובדה שמשרד הסעד הקטין את הסכום אשר הוסכם לשלם אותו.

בעקבות פגישתו של המנהל הכללי של משרד
הסעד עם העוזרים ביום 1.10.57, נחפרסמה בעוזרות הודעתו של המנהל הכללי,
אשר מטקפת את המו"מ שהתקיים בין משרד הסעד, הסוכנות, מלב"ן והרשויות
המקומיות להקמת רשת קרן משותפת. הריני מוצא לחובה לצטט הודעה זו:

המו"מ שהתקיים בין משרד הסעד לבין הסוכנות
היהודית, מלב"ן והרשויות המקומיות להקמת רשת קרן משותפת נכסל כיוון
הסוכנות היהודית ומלב"ן עמדו בחוקף על כך שהתפרש בין מיכחם הביטוח
חלאומי לבין מיכחם החמלכה של משרד הסעד יהיה סמלי וקטן. משרד הסעד
לא קבל הצעה זו מחשש שחבר יטיל עליו החתיבות גדולות, וכן מחשש
התגברות לחץ הזקנים שעד עכשיו לא פנו ללשכת הסעד."

אני קיימתי מו"מ עם משרד הסעד לאחר שקבלנו
הוראה בכתב ממשרד הסעד שהוא רואה את המו"מ האחרון כנכסל. שאלתי: האם
ההצעה עליה הוסג הסכם עם משרד הסעד, קיים או לא קיים. קבלנו תשובה
ההצעה אינה קיימת. קשה מאוד לקבל את ההסברה הזו. האמת היא שנסיגתו
של משרד הסעד מהעמדה המוסכמת הייתה הסיבה לכשלון של המו"מ.

רבותי, זה לא היה כל כך נורא ומזעזע לולא
העובדות הקיימות כחוצאה מכך.

כבר ציינתי, במקום 7000 זקנים מקבלי עכשיו
1700, 7000 זקנים אלה הנם נצרכים, נתמכים, אשר עד כה היו יכולים לקבל
בספי תמיכה. לפי התכנית המקורית מאו באוגוסט - ברור, כיום הם אינם
מקבלי את זה.

הסכום הכולל לפי התכנית שקבלנו היה 2.300.000 ל"י
ל-10 חדשים. עתה, לאחר שזה קרה, החלה התרוצצות איומה בין הזקנים ובין
הלשכות הסוציאליות.

ועוד דבר: מה שגילה פה מר ברסלע, כי העולים
החדשים אינם זכאים לתמיכה, - זהו פרט אשר לא נמסר על כך בכתב ללשכות
הסעד. לפני מכתב של משרד הסעד האומר, כי עליו ארצה אחרי חודש ינואר 1956,
אינם זכאים. הלשכות אינן יודעות על כך אלא ע"י הודעה בעל פה. מדוע לא
נאמר הדבר בכתב? מפני שוועדת הכספים של הכנסת הקציבה תקציב מיוחד לעוליה
בסעוד של מיליון וחצי לירות, והצבירה את התכנית הזו. זה היה לפני
6-7 שבועות. אכן קשה לקיים את ההתלטה של ועדת הכספים של הכנסת ולהוציא
מהנאה את העולים החדשים; היחה כוונה ע"י זה להכריח את הסוכנות ומלב"ן

לחם כסף לעולית הדלים. קבלתי אינפורמציה, שטלוש הערים הגדולות בארץ סרבו לשתף פעולה, (ד. נצר: מר ברטלע הזכיר את חיפה). קבלתי סרוב מעיריית ירושלים ותל-אביב. הן אומרות שהן אינן יכולות לבצע את התכנית הזו.

חייב אני להזכיר דבר נוסף: מר ברטלע הזכיר, באדק, שלטנות הסעד הגישו רשימות והן הסתכמו בסכומים שקיימים בתקציב. אך בחירת הזכאים בין הרשימות ניהנה ללא שום קריטריון אובייקטיבי מצד משרד הסעד.

מר ברטלע: על יסוד מה אומר אדוני - על שום קריטריון אובייקטיבי?

מר לוטן: היתה רשימה בת 30 שמות. לא צויין שם כי יש צורך לטפל בה בדהיפות. אני אודה לך מאד, מר ברטלע, אם אתה תזכיר אותי וחאמר לי, כיצד בלי שום טאלונים ובלי שום חיק, האיש שטיפל במשרד הסעד יכול לטפל ב-3 כן, ו-1 לא?

נשלחה רשימה אחת לעיריית חיפה המיועדת לחושבי קריה-חיים. ברשימה זו, נאמר לי ע"י לאנשים מוסמכים בעיריית חיפה, שהופיעו שמות שלא היו ברשימה של קיצבה, והיו שמות של העולים. היו אלה עולים שגרים בקריה-חיים המסתייכים ל"הפועל-המזרחי". אני מוכן להביא את הרשימה הזו.

הנימוק שלהאיש ששיחף פעולה עם הגורמים ששמענו, היה נימוק של רצון לחסוך שלא לסכן לקבל חביעות במספר יותר מדי גדול.

רבותי, עוד לא היתה חכמה אשר לביצוע עמך כל כך הרבה כסף וכסף מעל לנחוץ מאשר לתכנית זו. משרד הסעד היה מוכן לשלם מחיר גבוה מאד על הזכות לא לשתף פעולה עם הגורמים, והמחיר הגבוה ביותר זהו הסבל של אלפי זקנים.

תודה רבה.

מר ברטלע: רצוני לא להשאיר רושם מוטעה. אני דוחה בכל חוקף את ההאטמות שנאמרו ע"י ד"ר לוטן ללא כל יסוד וללא כל זכות לכך. אני חושב שמשרד הסעד לא נמצא בשום אפוסטרופסות של הביטוח הלאומי. אם ד"ר לוטן רצה לברר דברים, היה מחובתו לקבל את האינפורמציה (ד"ר לוטן: אינני זקוק לשום אינפורמציה).

גם ההאטמה הזו כאילו בחירת הקריטריון האובייקטיבי נעשה מתוך חוסר כל ידיעה, נאמרה על מנת לנגח את משרד הסעד ללא שום סיבה מספקת.

על יתר הדברים אמסוך אחר כך.

ב"צ הראל: שמענו מה דברים רציניים מאד. כן שמענו הודעה כי כל מה שנאמר כאן אינו נכון. אינני חושב לכל הוועדה חייבת להיכנס לחקירת הכעיה, לכן אני מציע לקבוע ועדה משנה קטנה ביותר, נגיד בת שני חברים, אשר היא תחקור את העובדות, ולאחר מכן להביא אותן לפני הוועדה לדיון.

אני מקבל את ההצעה הזו. אני חושב שגם
המנהל הכללי של משרד הסעד וגם ד"ר לוטן

היו"ר מ. ארם:

יעמדו לרשות הוועדה.

הערה אחת: פה נשמעו כמה דברים האיננים
וקשים, אני מציעה שלא להוציא שום פרטים
שהם יישארו במסגרת הוועדה בלבד.

ד. נצר:

ממה שנאמר כאן, אלא

סחברי ועדת המסנה לענין ראש-העין יהיו
החברים הבאים: י. ישעיהו, ב. ארדיטי,
ק. הקטין, י. כמיס, פ. זוארץ. בראש
הוועדה יעמוד חבר הכנסת י. ישעיהו.

ה ו ח ל ט

חברי ועדת המסנה לענין ביטוח לאומי - משרד
הסעד יהיו החברים הבאים: מ. ארם, ב"צ הראל,
י. ניצני.

הישיבה ננעלה בטעה 11.00.